

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlement Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Europew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Europan parlamentti Europaparlamentet

ПЪРВИТЕ ДОГОВОРИ

Катастрофалните последици от Втората световна война и постоянната заплаха от конфронтация между Изтока и Запада превръщат помирението между Франция и Германия в основен приоритет. Решението за споделяне на промишлеността за въглища и стомана между шест европейски държави, установено с Договора от Париж от 1951 г., е първата стъпка към европейска интеграция. Римските договори от 1957 г. укрепват основите на тази интеграция и подкрепят идеята за общо бъдеще за шестте европейски държави.

ПРАВНИ ОСНОВАНИЯ

- [Договорът за създаване на Европейската общност за въглища и стомана](#) (EOBC), известен още като „Договорът от Париж“, е подписан на 18 април 1951 г. и влиза в сила на 23 юли 1952 г. За първи път шест европейски държави се споразумяват да поемат по пътя на интеграцията. Този договор дава възможност да се положат основите на Общността чрез създаване на изпълнителен орган, известен като „Върховен орган“, на Парламентарна асамблея, на Съвет на министрите, на Съд и на Консултивен комитет. Сключен за ограничен срок от 50 години, в съответствие с член 97, Договорът за EOBC изтича на 23 юли 2002 г. Съгласно Протокола (№ 37), приложен към Договорите (Договор за Европейския съюз и Договор за функционирането на Европейския съюз), нетната стойност на активите на EOBC при прекратяването на нейното съществуване се разпределя за научноизследователски дейности в секторите, свързани с промишлеността за въглища и стомана, чрез Изследователски фонд за въглища и стомана.
- Договорите за създаване на Европейската икономическа общност (ЕИО) и на Европейската общност за атомна енергия (EOAE, известна като „Евратом“), известни още като „Римските договори“, са подписани на 25 март 1957 г. и влизат в сила на 1 януари 1958 г. За разлика от Договора за EOBC, Римските договори са склучени „за неограничен срок“ (член 240 от Договора за ЕИО и член 208 от Договора за Евратом), което им придава почти конституционен характер.
- Шестте държави основателки са Германия, Белгия, Франция, Италия, Люксембург и Нидерландия.

ЦЕЛИ

- Заявените намерения на учредителите на ЕОВС са, че тя трябва да бъде едва първият етап по пътя, водещ към установяването на „европейска федерация“. Общийят пазар на въглища и стомана трябва да послужи като експеримент, който постепенно да се приложи и в други икономически сфери, като крайната цел е постигането на „политическа“ Европа.
- Европейската икономическа общност има за цел създаването на общ пазар, основаващ се на четирите свободи на придвижване, а именно: на стоки, хора, капитали и услуги.
- Целта на Евратом е координиране на доставките на делящи се материали и на научноизследователските програми за използване на ядрената енергия за мирни цели, които вече са били провеждани или подготвяни в държавите членки.
- Преамбулите на трите Договора разкриват единство на целите зад създаването на Общностите, а именно убеждението, че държавите в Европа трябва да работят заедно, за да изградят едно общо бъдеще, тъй като само това би им позволило да контролират своята съдба.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Европейските общини (ЕОВС, ЕИО и Евратом) се раждат в бавния напредък на идеята за обединена Европа, която е тясно обвързана със събитията, разтърсили континента. Веднага след Втората световна война основните промишлени сектори, и по-специално стоманената промишленост, се нуждаят от реорганизация. Бъдещето на Европа, застрашено от конфронтация между Източна и Западна Европа, превръща помирението между Франция и Германия в основен приоритет.

1. Призовът на Робер Шуман – френския министър на външните работи, от 9 май 1950 г. може да се счита за начална точка за Общността. По онова време изборът именно на въглищата и стоманата има силно символично значение: в началото на 50-те години въглищата и стоманата са жизненоважни индустрии, които са в основата на мощта на всяка държава. В допълнение към очевидните икономически ползи, обединяването на френските и германските ресурси трябва да отбележи края на противопоставянето между двете държави. На 9 май 1950 г. Робер Шуман заявява: „Обединението на Европа няма да стане изведенъж или според някакъв специален план. То ще бъде изградено чрез конкретни постижения, които първо създават чувство на същинска солидарност“. Въз основа на този принцип Франция, Италия, Германия и страните от Бенелюкс (Белгия, Нидерландия, Люксембург) подписват Договора от Париж, чиито основни акценти са:

- свободно движение на продукти и свободен достъп до производствените мощности;

- постоянно наблюдение на пазара с цел избягване на неговото изкривяване, което би могло да доведе до въвеждането на производствени квоти;
- спазване на правилата на конкуренцията и прозрачност на цените;
- подкрепа за модернизирането и преустройството на сектора на въглищата и стоманата.

2. След подписването на Договора от Париж, при все че Франция се противопоставя на възстановяването на германските национални военни сили, Рене Плевен предвижда създаването на европейска армия. Предвиждано е Европейската отбранителна общност (ЕОО), договорена през 1952 г., да бъде съпровождана от политическа общност (ЕПО). Двата проекта са изоставени, след като Националното събрание на Френската република отказва да ратифицира договора на 30 август 1954 г.

3. Усилията за задвижване на процеса на европейската интеграция след неуспеха на ЕОО приемат формата на конкретни предложения на конференцията в Месина (през юни 1955 г.) относно митническия съюз и атомната енергия. Предложенията водят до подписване на Договора за ЕИО и Договора за Европейската общност за атомна енергия, известен като Договора за Евратом.

a. Разпоредбите на Договора за създаване на Европейската икономическа общност ([Договор за ЕИО](#), Римски договор) включват:

- премахване на митата между държавите членки;
- установяване на обща митническа тарифа по отношение на трети държави;
- установяване на обща политика в областта на селското стопанство и транспорта;
- създаване на Европейски социален фонд;
- създаване на Европейска инвестиционна банка;
- развитие на по-тесни отношения между държавите членки.

За постигането на тези цели Договорът за ЕИО залага ръководни принципи и определя рамката на законодателните дейности на институциите на Общността. Те включват общи политики: обща селскостопанска политика (членове 38 – 43), транспортна политика (членове 74 и 75) и обща търговска политика (членове 110 – 113).

Общийят пазар трябва да позволи свободно движение на стоките и мобилност на производствените фактори (свободно движение на работници и предприятия, свобода на предоставяне на услуги и свободно движение на капитали).

б. [Договорът за създаване на Европейската общност за атомна енергия](#) (Договорът за Евратом) първоначално си поставя силно амбициозни цели, включително „бързото установяване и развитие на ядрената енергетика“. На практика обаче, поради сложния и деликатен характер на ядрения сектор, който

засяга жизненоважни интереси на държавите членки (от branата и националната независимост), се налага амбициите на Договора за Евратор да бъдат ограничени.

4. Споразумението относно някои общи институции, подписано и влязло в сила заедно с Римските договори, предвижда обща Парламентарна асамблея и общ Съд. Срокът на действие на споразумението изтича на 1 май 1999 г. Остава само да бъдат слети изпълнителните органи и така Договорът за създаване на единен Съвет и единна Комисия на Европейските общности от 8 април 1965 г., известен като „[Договора за сливане](#)“, завършва обединяването на институциите.

От този момент нататък ЕИО има предимство пред секторните общности като ЕОВС и ЕОАЕ. Това е победа за общия режим на ЕИО пред съжителството на две организации със секторни правомощия и води до създаването на институциите ѝ.

Mariusz Maciejewski
10/2023

